

**Smjernice za korištenje SEPA osnovnih i poslovnih izravnih terećenja
za primatelje plaćanja**

1. POJMOVI

SEPA - SEPA – jedinstveno područje plaćanja u eurima (engl. *The Single Euro Payments Area*) jest inicijativa za osnivanje područja u kojemu će pravne i fizičke osobe zadavati i primiti plaćanja u eurima, unutar Europskoga gospodarskog prostora, pod istim osnovnim uvjetima, s istim pravima i obvezama, neovisno o mjestu na kojem se nalaze i neovisno o tome je li riječ o nacionalnim (domaćim)¹ ili prekograničnim plaćanjima.

Platna transakcija – Platna transakcija koju je inicirao primatelj plaćanja koristeći uslugu (SEPA) izravnog terećenja

Izravno terećenje – je nacionalna ili prekogranična platna usluga za terećenje platiteljevog računa za plaćanje, kada platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na osnovi Suglasnosti platitelja

Suglasnost – suglasnost koju platitelj daje primatelju plaćanja kao osnovu za iniciranje platne transakcije s računa za plaćanje platitelja, koja sadrži standardizirani skup podataka koji omogućuje PPU platitelja i PPU primatelja izvršenje tako inicirane platne transakcije

Platitelj – pravna ili fizička osoba koja je korisnik transakcijskog računa i koja daje Suglasnost za izvršenje naloga za plaćanje s tog računa putem usluge SEPA izravnog terećenja

Račun platitelja – Transakcijski račun po kojem je platitelj dao primatelju Suglasnost za SEPA izravno terećenje

PPU platitelja - Pružatelj platnih usluga (PPU) koji vodi račun platitelja po kojem je platitelj primatelju dao suglasnost za SEPA izravno terećenje

Primatelj plaćanja – pravna osoba koja ima transakcijski račun i kojoj su namijenjena novčana sredstva koja su predmet SDD naloga

PPU primatelja plaćanja – Pružatelj platnih usluga (PPU) koji vodi transakcijski račun primatelja

Osnovno izravno terećenje – platna usluga za terećenje transakcijskog računa pri čemu platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na osnovi Suglasnosti koju je platitelj potrošač dao primatelju plaćanja

Poslovno izravno terećenje – platna usluga za terećenje transakcijskog računa pri čemu platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na osnovi Suglasnosti koju je platitelj nepotrošač dao primatelju plaćanja

Potrošač – fizička osoba koja ima transakcijski račun na temelju ugovora o platnim uslugama u kojima djeluje izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili zanimanja

Nepotrošač – osoba koja nije potrošač i kao takva ima transakcijski račun

Stvarni dužnik – osoba koja duguje određeni iznos novčanih sredstava primatelju/krajnjem primatelju

Datum izvršenja – Datum kada primatelj traži da mu se odobri račun za iznos platne transakcije inicirane na temelju Suglasnosti

Međubankovni radni dan – dan kada PPU primatelja i PPU platitelja posluju preko platnog sustava

Platni sustav - Platni sustav je mehanizam obračuna i namire, koji omogućava međubankovno poravnavanje naloga za plaćanje

Ugovor - Ugovor o iniciranju naloga izravnog terećenja sklopljen između primatelja i PPU primatelja

Uputa - Uputa za primjenu standarda ISO 20022 XML za izradu poruka SEPA izravnih terećenja pain.008.001.02

Identifikator suglasnosti – jedinstveni identifikator Suglasnosti kojeg dodjeljuje primatelj radi jednoznačnog označavanja Suglasnosti

Opći uvjeti – opći uvjeti korištenja usluge SEPA izravnog terećenja za primatelje plaćanja

Krajnji primatelj – Krajnji primatelj sredstava izravnog terećenja za kojeg primatelj prikuplja novčana sredstva putem izravnog terećenja

Terminski plan – terminski plan PPU primatelja za prihvrat poruka izravnog terećenja

2. SVRHA

Svrha ovog dokumenta je upoznati primatelje plaćanja s uvjetima provođenja SEPA izravnog terećenja u okviru ugovornog odnosa između primatelja plaćanja i njegovog PPU.

Dokument je nastao na temelju Pravila Osnovne SDD Sheme i Pravila Poslovne SDD Sheme te predstavlja njihov skraćeni oblik.

Za detaljnije informacije je potrebno proučiti Pravila Osnovne SDD Sheme i Pravila Poslovne SDD Sheme koja su objavljena na stranici www.sepa.hr.

3. OPIS SCHEME ZA PROVOĐENJE IZRAVNIH TEREĆENJA

SEPA izravno terećenje je platna usluga koja se provodi po Osnovnoj SDD Shemi ili po Poslovnoj SDD Shemi.

SEPA izravna terećenja su namijenjena plaćanju ponavljajućih ili jednokratnih obveza u eurima.

4. SKLAPANJE UGOVORA IZMEĐU PPU PRIMATELJA PLAĆANJA I PRIMATELJA PLAĆANJA

Primatelj plaćanja sklapa Ugovor o iniciranju naloga izravnog terećenja s PPU koji vodi njegov transakcijski račun.

Primatelj plaćanja će prilikom sklapanja Ugovora s PPU dobiti jedinstveni identifikator primatelja koji se određuje na sljedeći način:

- prva dva mjesta – oznaka države po ISO standardu: **HR**
- sljedeća dva mjesta – **kontrolni broj** po ISO 7064 MOD 97-10
- sljedeća tri mjesta – fiksna oznaka: **ZZZ**
- sljedećih jedanaest mjesta: **OIB primatelja**

Primjer: **HRkkZZZ12345678901**

Jedinstveni identifikator primatelja je obavezan za primjenu u svim transakcijama SEPA izravnog terećenja.

5. SUGLASNOST ZA IZRAVNO TEREĆENJE

Suglasnost je ovlaštenje koje platitelj daje primatelju plaćanja za izvršenje jedne ili niza platnih transakcija SEPA izravnog terećenja. Davanjem Suglasnosti platitelj ovlašćuje primatelja plaćanja za iniciranje platnih transakcija SEPA izravnog terećenja na teret njegovog transakcijskog računa.

Platitelj je potrošač koji je korisnik transakcijskog računa navedenog na Suglasnosti. U ime Platitelja - nepotrošača Suglasnost potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje koja je kao takva upisana u nadležni registar.

SEPA Suglasnost za osnovno izravno terećenje primatelju plaćanja daje platitelj koji je potrošač. Ako je PPU platitelja unutar RH, za izvršenje izravnog terećenja moguće je teretiti samo transakcijski račun vrste 31 (žiro račun) ili 32 (tekući račun). Ako PPU platitelja nije unutar RH, kontrolu transakcijskog računa platitelja obavlja PPU platitelja.

SEPA Suglasnost za poslovno izravno terećenje primatelju plaćanja daje platitelj koji je nepotrošač. Ako je PPU platitelja unutar RH, za izvršenje izravnog terećenja moguće je teretiti samo transakcijski račun vrste 11, 13, 14, 15 ili 18. Ako PPU platitelja nije unutar RH, kontrolu transakcijskog računa platitelja obavlja PPU platitelja.

5.1. Obrazac Suglasnosti

Sadržaj Suglasnosti propisan je shemama za SEPA izravno terećenje i nije ga dozvoljeno mijenjati. Preporučeni obrazac Suglasnosti nalazi se u prilogu ove Upute (prilog 1 i prilog 2).

Ako Identifikator suglasnosti nije dostupan u trenutku potpisivanja Suglasnosti, primatelj mora platitelju dati Identifikator suglasnosti prije slanja prvog SDD naloga.

Primatelj plaćanja kojem je dana SEPA Suglasnost za poslovno izravno terećenje dužan je upoznati platitelja nepotrošača o njegovoj obvezi obavještanja PPU platitelja o podacima sa Suglasnosti za poslovno izravno terećenje.

5.2. Identifikator suglasnosti

Identifikator suglasnosti je jedinstvena oznaka Suglasnosti koju određuje primatelj plaćanja. Više suglasnosti jednog primatelja ne mogu imati isti Identifikator suglasnosti.

Sadržaj Identifikatora suglasnosti nije propisan, a može sadržavati do 35 alfanumeričkih znakova bez razmaka.

Jedinstveni Identifikator suglasnosti primatelj koristi za iniciranje naloga SEPA izravnog terećenja na temelju te Suglasnosti.

5.3. Identifikacija platitelja

Primatelj plaćanja je odgovoran za identifikaciju platitelja prilikom potpisivanja Suglasnost.

Primatelj identificira platitelja koji je potrošač uvidom u osobni identifikacijski dokument (osobna iskaznica ili putovnica) i karticu transakcijskog računa izdanu od PPU platitelja te provjerava da li podaci o platitelju navedeni na Suglasnosti odgovaraju podacima na osobnom identifikacijskom dokumentu i kartici transakcijskog računa (posebnu pozornost obratiti kod provjere upisanog IBAN-a platitelja).

Primatelj identificira platitelja koji je nepotrošač uvidom u nadležni registar te osobni identifikacijski dokument osobe ovlaštene za zastupanje.

5.4. Promjena i otkaz/opoziv Suglasnosti

Platitelj može promijeniti ili opozvati Suglasnost samo kod primatelja plaćanja. O promjeni ili opozivu Suglasnosti za Poslovno izravno terećenje platitelj mora obavijestiti svog PPU.

Primatelj plaćanja mora obavijestiti platitelja koji je potpisao Suglasnost o svim promjenama svojih podataka na Suglasnosti (npr. naziv primatelja, adresa...).

Primatelj plaćanja je dužan otkazati Suglasnost ako je prošlo 36 mjeseci od iniciranja posljednjeg SEPA izravnog terećenja po toj Suglasnosti.

5.5. Registar pružatelja usluga SEPA izravnog terećenja

Suglasnost se može dati samo za transakcijski račun platitelja kojeg vodi PPU registriran za pružanje usluge SEPA izravnog terećenja.

Pružatelji platne usluge SEPA izravnog terećenja u RH evidentirani su u Registru pružatelja usluga SEPA izravnog terećenja koji je dostupan na stranicama www.sepa.hr.

Platna transakcija inicirana temeljem Suglasnosti dane za transakcijski račun kojeg vodi PPU koji nije registriran za pružanje usluge SEPA izravnog terećenja, bit će odbijena.

5.6. Arhiviranje Suglasnosti kod primatelja plaćanja

Primatelj plaćanja je dužan arhivirati Suglasnost na način i u rokovima utvrđenim Zakonom o računovodstvu.

Suglasnost, promjene i opoziv Suglasnosti primatelj plaćanja arhivira u izvornom obliku (papiru ili digitaliziranom obliku) i u dematerijaliziranom obliku.

Dematerijalizirani oblik treba sadržavati sljedeće podatke:

- Identifikator Suglasnosti (obavezan podatak)
- Ime i prezime/Naziv platitelja (obavezan podatak)
- Adresa/Sjedište platitelja (obavezan podatak)
- Identifikacijska oznaka platitelja (neobavezan podatak)
- Naziv stvarnog dužnika (neobavezan podatak)
- Identifikacija stvarnog dužnika (neobavezan podatak)
- Broj računa platitelja – IBAN koji se tereti (obavezan podatak)
- Identifikacijska oznaka osnovnog ugovora (neobavezan podatak)
- Identifikator primatelja (obavezan podatak)
- Naziv primatelja plaćanja (obavezan podatak)
- Naziv krajnjeg primatelja (neobavezan podatak)
- Identifikacija krajnjeg primatelja (neobavezan podatak)
- Adresa/Sjedište primatelja plaćanja (obavezan podatak)
- Datum potpisa Suglasnosti (obavezan podatak)
- Podaci o elektronskom potpisu (ako se koristi)
- Vrsta plaćanja (ponavljajuće ili jednokratno plaćanje) (obavezan podatak)
- Razlog promjene Suglasnosti (obavezno pri promjenama Suglasnosti)
- Datum promjene/otkaza/opoziva Suglasnosti (obavezan podatak)
- Oznaka SDD sheme (obavezan podatak).

6. PRETHODNA OBAVIJEST PLATITELJU

Primatelj mora najkasnije 14 kalendarskih dana prije datuma izvršenja SEPA izravnog terećenja poslati obavijest platitelju. Platitelj i primatelj mogu dogovoriti i drugačiji rok slanja obavijesti platitelju.

6.1. Sadržaj prethodne obavijesti

Prethodna obavijest treba sadržavati sljedeće podatke o SEPA izravnom terećenju:

- Datum izvršenja
- Iznos
- Identifikator suglasnosti
- Identifikator primatelja
- Naziv i sjedište primatelja plaćanja
- Račun primatelja plaćanja - IBAN
- Detalji plaćanja (poziv na broj primatelja).

6.2. Datum izvršenja

Datum izvršenja naloga za plaćanje mora odgovarati datumu izvršenja iz prethodne obavijesti kako bi platitelj pravovremeno osigurao pokriće za izvršenje SEPA izravnog terećenja.

Datum izvršenja SEPA izravnog terećenja mora biti međubankovni radni dan.

7. IZRADA I DOSTAVA NALOGA ZA IZVRŠENJE SEPA IZRAVNOG TEREĆENJA

7.1. Uputa o primjeni standarda ISO 20022 XML za izradu poruke SEPA izravnog terećenja pain.008.001.02

Nalozi za SEPA izravno terećenje trebaju biti izrađeni u skladu s Uputom o primjeni standarda ISO 20022 XML za izradu poruke SEPA izravnih terećenja pain.008.001.02 koja se nalazi na www.sepa.hr.

Način dostave naloga SEPA izravnog terećenja primatelj ugovara sa svojim PPU. PPU primatelja prilikom prihvata poruke s nalogima SEPA izravnog terećenja provjerava usklađenost s formatom.

7.2. Terminski plan primitka i izvršenja SEPA izravnog terećenja

Primatelj plaćanja terminski plan primitka i izvršenja naloga SEPA izravnog terećenja ugovara sa svojim PPU.

8. PROVOĐENJE NALOGA SEPA IZRAVNOG TEREĆENJA

Nalog SEPA izravnog terećenja na teret računa platitelja provodi PPU platitelja. Za svaki izvršeni nalog SEPA izravnog terećenja PPU primatelja će odobriti račun primatelja o čemu će ga obavijestiti putem izvotka o stanju i prometu na računu. O neizvršenom SEPA izravnom terećenju PPU primatelja će obavijestiti primatelja na ugovoreni način.

8.1. Prigovor platitelja prije izvršenja SEPA izravnog terećenja

Platitelj može primatelju plaćanja podnijeti prigovor na način i u rokovima u skladu s njihovim ugovornim odnosom.

Ako je prigovor osnovan, primatelj plaćanja takav nalog SEPA izravnog terećenja ne dostavlja svom PPU. U slučaju da je nalog već dostavljen, primatelj plaćanja može opozvati nalog u skladu s odredbama ugovora o platnim uslugama koji je sklopio sa svojim PPU.

Platitelj u Osnovnoj shemi može odbiti (Refusal) izvršenje pojedinačne transakcije SEPA izravnog terećenja do vremena utvrđenog terminskim planom PPU platitelja, u skladu s okvirnim ugovorom.

PPU primatelja plaćanja o odbijanju (Refusal) izvršenja pojedinačne transakcije SEPA izravnog terećenja obavještava primatelja plaćanja na ugovoreni način. S obzirom da se radi o odbijanju (Refusal) izvršenja pojedinačne platne transakcije prije terećenja transakcijskog računa platitelja, platna transakcija neće biti izvršena, a time niti transakcijski račun primatelja neće biti odobren.

8.2. Opoziv (Revocation) naloga SEPA izravnog terećenja na zahtjev primatelja

Primatelj može na temelju Ugovora sa svojim PPU opozvati (Revocation) nalog SEPA izravnog terećenja u skladu s terminskim planom PPU primatelja, ako je prije izvršenja utvrdio greške u nalogima.

8.3. Poništenje (Reversal) SEPA izravnog terećenja na zahtjev primatelja

Primatelj može na temelju Ugovora sa svojim PPU poništiti (Reversal) nalog SEPA izravnog terećenja u skladu s terminskim planom PPU primatelja, ako je nakon izvršenja utvrdio greške u nalogima.

Za iznos poništenja PPU primatelja tereti transakcijski račun primatelja, a PPU platitelja odobrava transakcijski račun platitelja za iznos poništenog naloga SEPA izravnog terećenja.

8.4. Odbijanje (Reject) na zahtjev PPU platitelja

PPU platitelja može odbiti izvršiti SEPA izravno terećenje u sljedećim slučajevima:

- Ako je platitelj zabranio/ograničio provođenje SEPA izravnog terećenja
- Ako je primatelj plaćanja naveo transakcijski račun platitelja s kojeg PPU ne provodi naloge SEPA izravnog terećenja
- Ako je transakcijski račun platitelja pogrešan, blokiran ili zatvoren
- Ako platitelj po Poslovnoj shemi nije svom PPU dao podatke s potpisane Suglasnosti ili podaci iz naloga SEPA izravnog terećenja ne odgovaraju podacima s potpisane Suglasnosti koju je dostavio platitelj
- Ako na transakcijskom računu platitelja nema pokrića za izvršenje SEPA izravnog terećenja
- Ako postoje drugi zakonski razlozi ili dogovor između platitelja i njegovog PPU.

U tim slučajevima PPU platitelja šalje PPU primatelja poruku o odbijanju (Reject), navodeći razlog odbijanja. Ako se odbijanje dogodi prije izvršenja, transakcijski račun primatelja neće biti odobren. PPU primatelja na ugovoreni način obavještava primatelja o odbijanju naloga SEPA izravnog terećenja.

8.5. Zahtjev za povrat (Return) od PPU platitelja

Ako PPU platitelja nije mogla teretiti transakcijski račun platitelja, šalje zahtjev za povrat novčanih sredstava PPU primatelja u roku od 5 međubankovnih radnih dana za Osnovna i 3 međubankovna radna dana za Poslovna izravna terećenja nakon datuma izvršenja SEPA izravnog terećenja.

PPU primatelja tereti transakcijski račun primatelja za iznos zahtjeva za povrat te o terećenju i razlogu terećenja obavještava primatelja putem izvotka o stanju i prometu na računu.

8.6. Povrat na zahtjev platitelja (Refund)

Platitelj može dati zahtjev za povrat novčanih sredstava Osnovnog izravnog terećenja svom PPU:

- U roku 8 tjedana nakon datuma izvršenja bez navođenja razloga za povrat. PPU platitelja šalje zahtjev za povrat PPU primatelja.
- U roku 13 mjeseci nakon datuma izvršenja SEPA izravnog terećenja samo za

neautorizirane naloge SEPA izravnog terećenja. Nalog se smatra neautoriziranim ako nije proveden u skladu sa Suglasnosti ili ako ne postoji Suglasnost.

PPU platitelja dostavlja poruku zahtjeva za povrat PPU primatelja na iznos naloga SEPA izravnog terećenja te pripadajućih kamata i naknada u slučaju neautoriziranog naloga.

PPU primatelja tereti transakcijski račun primatelja za iznos zahtjeva za povrat (iznos SEPA izravnog terećenja te eventualno iznos kamata i naknada).

Povrat na zahtjev platitelja nije dozvoljen za Poslovna izravna terećenja.

9. ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE

Smjernice za korištenje SEPA Osnovnih i Poslovnih izravnih terećenja za primatelje plaćanja se mogu promijeniti u slučaju promjene postojećih ili uvođenja novih shema SEPA izravnog terećenja.

Prilog 1: Obrazac SEPA Suglasnost za Osnovno izravno terećenje

Prilog 2: Obrazac SEPA Suglasnost za Poslovno izravno terećenje